

INVESTIGAREA UNOR PROBE DE MATERIALE TEXTILE PROVENITE DIN SĂPĂTURĂ ARHEOLOGICĂ - PROBOTA 1995

Viorica LAVRIC

În vara anului 1995 s-a desfășurat o amplă campanie de săpături arheologice la Mănăstirea Probota (în interiorul și exteriorul monumentului). În urma acestor săpături s-a scos la iveală un bogat material arheologic ce a constituit obiectul de studiu al sectorului de investigații, material ce urmează să intre apoi în procesul de conservare și restaurare.

Deși Laboratorul Zonal Suceava are acumulată o anumită experiență în ceea ce privește aducerea la suprafață a unor religve textile prin participare directă la acțiunea de extragere din săpătură, de data aceasta materialul textil a provenit de la arheolog, la un anumit timp după efectuarea săpăturii.

Prin participarea efectivă a echipei din laborator la săpătura arheologică, s-ar fi evitat parte din pericolele ce pândesc inventarul mortuar la contactul cu mediul atmosferic:

- în primul rând riscul schimbărilor bruște a valorilor de microclimat (temperatură, umiditate, lumină) ce au ca rezultat modificări imediate ale indicilor fizico-mecanici și chimici ai materialelor și
- în al doilea rând, riscul contaminării cu germeni patogeni din atmosferă (mușegaiuri) sau activarea celor din condițiile de zacere.

În laborator au fost preluate un număr mare de “unități” de inventar, peste 25, care au constatat în tot atâtea cutii cu fragmente textile, diverse din punct de vedere al tipului de textilă, al coloritului, al tehnicii de execuție, al funcționalității și al materialelor constitutive.

Din toate acestea s-au detașat ca piese bine definite, pentru început, doar două: piesă “pălărie” și piesă “corsaj de haină”. Aceste piese sunt atribuite ca aparținând sfârșitul secolului XVI și începutul secolului XVII.

Voi prezenta în continuare rezultatele examenului material, acestuia încercând să-i alăturăm un examen tehnologic și unul al degradărilor.

1. În componența piesei “**pălărie**” s-a identificat:

- dantelă, realizată în tehnica “cu ciocănele”, din fir metalic (bandă din argint aurit);
- țesătură cu rol de căptușeală de “tip pânză” realizată în război, din fire de mătase naturală;
- ciucuri ce se prezintă sub forma unor mănunchiuri de fire de mătase naturală și fire metalice ce au fost realizate prin înfășurarea unei benzi metalice din argint aurit pe un mănunchi de fire de mătase naturală.

2. În componența piesei “**corsaj de haină**” s-au identificat:

- fragment de dantelă din fire multiple de mătase naturală, puternic răsucite;

- fragmente textile, din vecinătatea cataramelor, cu aspect de țesătură dublă, realizată în tehnica specifică pasmanteriei, din mătase naturală;
- fragmente textile reprezentând o țesătură tip “pânză”, foarte fină, de fire din mătase naturală;
- fragmente textile din presupusa căptușeală a mânecii, reprezentată de o țesătură tip “pânză” de fire din mătase naturală;
- șnur, sub forma unor “cheițe”, reprezentat printr-o împletitură din mănunchiuri de fire, 7 fire de mătase naturală răsucite și 7 fire constituite din bandă metalică din argint, spiralată pe suport de fire de mătase naturală;
- dantelă realizată din bandă metalică din argint aurit, spiarlată pe un mănunchi de fire de mătase naturală;
- șnur ce bordează dantela, realizat din 4 mănunchiuri de fire din mătase naturală, răsucite împreună;
- mănunchiuri de fire din mătase naturală, alternând cu fire metalice, realizate din bandă metalică de argint aurit, spiralată pe un mănunchi de fire din mătase naturală;
- țesătură din zona gulerului, cu aspect de țesătură tip “pânză”, din mătase naturală;
- cataramă din argint aliat cu mult cupru, cu urme de aur și cantități mari de produși de coroziune /carbonați bazici de cupru);
- nasturi metalici din argint aurit, prezentând anumite zone cu produși de coroziune (carbonați bazici de cupru).

Ambele piese prezentate dar și materialul fragmentar intrat în laborator sunt într-o stare avansată de degradare. Sunt prezente depozite de particole de sol, resturi ale descompunerii produselor organice. Culoarea generală a fragmentelor este ocru, specifică mătăsii naturale provenite din săpătura arheologică. Componentele au o rezistență mecanică scăzută, elasticitate și higroscopicitate mică, un grad înalt de fiabilitate. Datele obținute în urma investigării materialului provenit de la Probota ne dau posibilitatea să afirmăm că aceasta reprezintă un adevărat “tezaur” de componente, tezaur ce ne face să presupunem importanța personajelor înhumate, luxul costumelor, schimburile comerciale ce se efectuau la acea dată.

Aceste date vor fi completate de examenul arheologic care trebuie să definească exact în ce au constat piesele respective la origine.

Reprezentarea la care se va ajunge în urma acestui efort de reconstituire mentală a trecutului va constitui baza oricărei interpretări a problemelor pe care le va ridica activitatea de restaurare.